

Jelen cikkben a szerzők áttekintik a katasztrófavédelmi mobil laborok képességeit, működését, tevékenységük szabályozását, különös tekintettel az úgynevezett „fehér poros” küldeményekkel kapcsolatosan jelentkező, több társszerv szakembereinek bevonását is igénylő, speciális eljárási és feladatrendszer vizsgálatára. A tapasztalatok összefoglalását és az újíró javaslatok megtételét a közelmúltban bekövetkezett beavatkozások elemzésén keresztül végzik el.

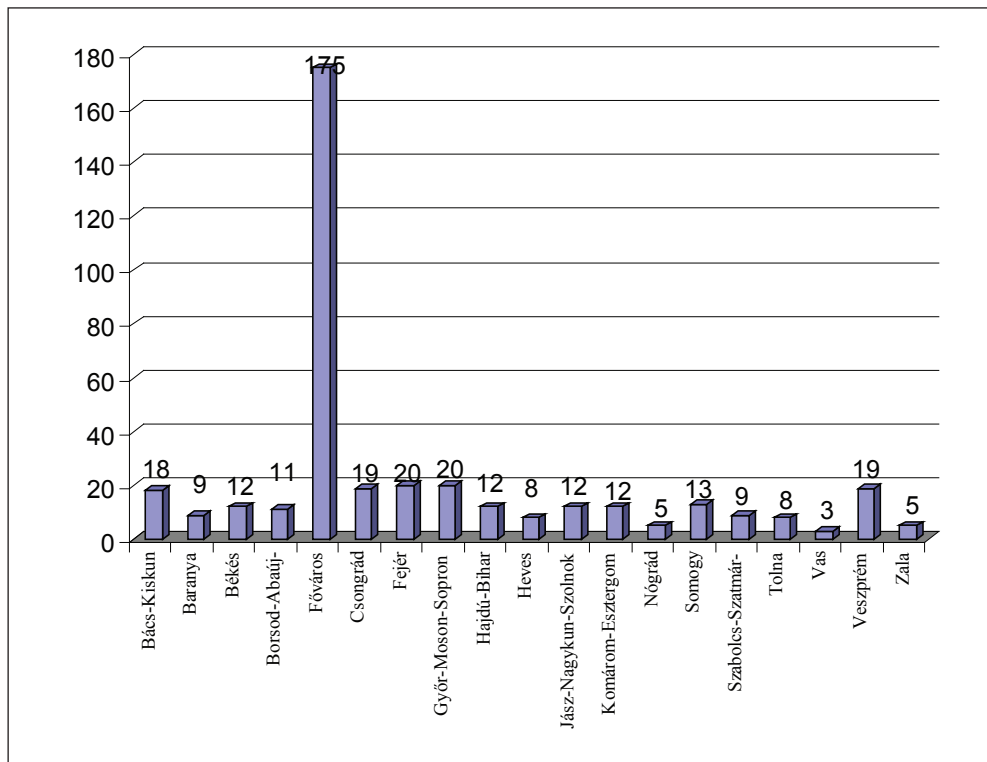
Kulcsszavak: katasztrófavédelmi mobil labor, KML, fehér por, anthrax, iparbiztonság

Bevezetés

A katasztrófavédelmi mobil laborok (KML-ek) megkérdőjelezhetetlenül fontos szerepet töltenek be a veszélyes vagy ismeretlen anyagok jelenlétében végrehajtott katasztrófavédelmi műveletek során a lakosság, valamint a beavatkozó állomány személyi védelmének megerősítésében. A katasztrófavédelmi mobil laborok magas szintű radiológiai, biológiai, vegyi (RBV) képességeik által kiemelkednek a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetrendszer egységei közül. Ezen különleges szerep létjogosultságát a hivatásos katasztrófavédelmi szerv szervezetrendszerében a mobil laboroknak az alábbiakban részletezett vonulási statisztikája is egyértelműen igazolja.

A különböző veszélyes anyagok, veszélyes biológiai ágensek használatával elkövetett közveszély okozása vagy az azzal való fenyegetés kezelése több társszerv együttes intézkedését, összehangolt munkáját igényli. „A társadalom tagjai elvárják, hogy az arra hivatott szervek a kialakult veszélyhelyzeteket a legjobb tudásuk szerint, szakszerűen hárítsák el, számolják fel.” [1] A KML-eknek az ilyen típusú, ún. „fehér poros” küldemények által okozott, komplex veszélyeztetést jelentő helyzetek felszámolásában, RBV-biztosításában történő részvételének tanulmányozása lehetővé teszi az egység munkájának kiemelését, szerepének hangsúlyozását a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetrendszeren belül és a közbiztonság fenntartása érdekében tevékenykedő társszervek között egyaránt.

A jelen cikk megírásának legfontosabb célja a válaszadás a tanulmányozott, „fehér poros” küldeményekkel kapcsolatos komplex katasztrófavédelmi műveletek végrehajtá-

1. ábra: KML-vonulások száma 2014-ben, megyei bontásban (forrás: KAP online rendszer)

sa során felmerült kihívásokra, olyan építő jellegű javaslatok megfogalmazásán keresztül, amelyekkel növelhető az érintett beavatkozó állomány biztonsága.

A terrorizmus fogalmára nincs nemzetközileg egységesen elfogadott meghatározás, azonban definiálható mint az erőszak alkalmazásának vagy az azzal való fenyegetésnek olyan stratégiája, melynek elsődleges célja a félelem, zavar keltése. [2] Nem vitatható, hogy a biológiai terrorizmustól való félelem, amelynek elmélyítéséhez egyes hazai állampolgárok magatartása („porcukros” levélbomba) is hozzájárult, hatása alá vonta hazánkat is. [3] Az ilyen típusú fenyegetések száma időszakonként – például az önkormányzati, illetve az országgyűlési képviselő-választások idején – számottevően megnő. Elsődlegesen a fővárosi KML állománya szembesül a „fehér poros” küldemények által okozott veszélyeztetéssel, azok gyakorisága miatt.

Az összehangolt eljárási folyamat kezdetekor valamennyi típusú – vegyi, biológiai, sugárzó, valamint robbanó – veszélyeztető hatás fennállását szükséges feltételezni, és valamennyi kivédése érdekében megfelelő módon védekezni kell a teljes biztonsággal történő kizárásukig. Ezen okok következtében a „fehér poros” küldeményekkel kapcsolatos események egységes kezelése érdekében az érintett társszervek – a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, az Országos Rendőr-főkapitányság és az Állami Népegész-

ségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Országos Tisztifőorvosi Hivatal – egységes eljárási rend szerint szabályozott együttműködése szükséges.

Jelen cikkben a szerzők a katasztrófavédelmi mobil laborok képességeinek bemutatását követően a „fehér poros” küldeményekkel kapcsolatos katasztrófavédelmi műveletek elemzése eredményeként rendelkezésre álló tapasztalatokat ismertetik, az egység alkalmazásának körülményeit, az esemény kezelésében érintett társszervek feladatkörét, a feladatok megosztásának rendjét érintve, a jobbító szándékú javaslatok megtétele érdekében.

A KML helye és szerepe a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetben

2012. április 1-jét megelőzően hazánkban 18 Veszélyhelyzeti Felderítő Csoport (meghatározott régiós működési rend szerint), valamint a főváros területén a 24/48 órás szolgálatot adó Veszélyhelyzeti Felderítő Szolgálat látta el a veszélyes vagy ismeretlen anyagokkal kapcsolatos káresemények során a beavatkozó állomány, valamint a lakosság és az anyagi javak védelmét. A járművek rendelkeztek olyan vegyi, sugár- és biológiai felderítő, értékelő és elemző képességekkel, amelyek az említett típusú beavatkozások hatékony és gyors végrehajtásának elengedhetetlen feltételét képezték.

A gépjárműpark és a szaktechnikai eszközrendszer folyamatos fejlesztésének eredményeként 2012-ben az egységek katasztrófavédelmi mobil laborokká alakultak, és alkalmazásuk köre jelentősen bővült. *A Katasztrófavédelmi Műveleti Szolgálat, a Katasztrófavédelmi Mobil Labor, valamint a Katasztrófavédelmi Sugárfelderítő Egység tevékenységének szabályozásáról szóló 47/2014. számú Főigazgatói intézkedés* értelmében a KML alapfeladatát képezi a veszélyes vagy ismeretlen anyagok környezetbe kerülésével járó káresemények felszámolása során az elsődlegesen beavatkozó állomány biztonságos munkafeltételeinek biztosítása, a kárterület vegyi, biológiai és radiológiai felderítése, mentesítése, valamint a lakosság és a környezet védelmének elősegítése. Ezen egységek biztosítják a veszélyhelyzet értékelését szolgáló kiinduló adatok gyűjtéséhez, rendszerezéséhez és feldolgozásához, valamint a veszélyes anyagok helyszíni és laboratóriumi meghatározásához szükséges feltételeket, és szükség esetén közreműködnek a mentesítési feladatok koordinációjában, elvégzésében.

Napjainkban az alapfeladatukat képező veszélyhelyzeti felderítés ellátásán túlmenően a fővárosi és megyei katasztrófavédelmi igazgatóságok működési területén támogatják a veszélyes anyagok közúti, vízi, vasúti és légi szállításával kapcsolatos ellenőrzéseket, illetve végzik a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek időszakos hatósági és belső védelmi gyakorlatainak ellenőrzéseit, valamint a súlyos balesetek, üzemzavarok körülményeinek helyszíni kivizsgálását.

A KML-szolgálat valamennyi megyei/fővárosi katasztrófavédelmi igazgatóságon működik, a megjelölt intézkedésben foglalt, az esetleges jármű- és felszerelési meghibásodások, illetve karbantartások miatti helyettesítési rendnek megfelelően.

A KML állománya a feladatait a megyei/fővárosi iparbiztonsági főfelügyelő szakirányításával végzi, míg az országos szintű szakmai felügyeletet a BM OKF Országos Iparbiztonsági Főfelügyelőség gyakorolja. [4]

A rendszerbe állított KML-gépjárművek és képességeik

2012-ben megkezdődött a katasztrófavédelmi mobil laborok gépjármű- és eszközparkjának megújítása. A műszaki követelmények alapján kétféle: Mercedes Benz Vario típusú, valamint Land Rover Defender típusú beavatkozó és felderítő gépjármű állt rendszerbe.

1. kép: Nagyfelépítményes KML-jármű (forrás: www.gammatech.hu)

A gépjárművekre korszerű, kommunikációs eszközökkel felszerelt egyéni védőfelszereléseket, valamint a lakosság kimenekítésére alkalmas védőeszközöket máháltak. A KML állománya képes a hordozható, kézi vegyi felderítő műszerekkel különböző halmozállapotú veszélyes anyagok teljes körű minőségi elemzésére, a különböző sugármérő készülékekkel a környezet sugárszintjének, sugárszennyezettségének meghatározására, járművek és személyek sugárellenőrzésére, valamint a környezetvédelmi ellenőrző állomás segítségével meteorológiai paraméterek mérésére, a mérgező anyagok meghatá-

2. kép: KML-ADR-jármű (forrás: www.gammatech.hu)

rozott körének kimutatására és dózisteljesítmény mérésére, a mért adatok továbbítására. A málháterben elhelyezett mentesítő anyagok és felszerelések használatával a KML el tudja végezni a szennyezett eszközök és személyek (beleértve a lakosság kisebb csoportját) részleges mentesítését. A biztonságos beavatkozás egyéb feltételeinek (például láthatóság, szakmai információkhoz való hozzáférés) megteremtését a gépjárműveken málházott kiegészítő tárgyak, infokommunikációs eszközök, szakkönyvek segítik. [5]

Megállapítható, hogy a két különböző típusú KML-gépjármű a meteorológiai, biológiai felderítési és a mintavételezési képességet tekintve egyenértékű.

A radiológiai felderítési képességben a különbség az XOM/T adatleolvasó készülék megléte a nagyfelépítményes KML-gépjárműben. A készülék alkalmazásával az említett gépjármű állománya képes a SOR/T doziméterek által érzékelt gamma-, valamint neutron sugárdózisadatok leolvasására, értékelésére és kezelésére (PC-re történő továbbítására).

A vegyi felderítési képességet tekintve a nagyfelépítményes KML-gépjármű a málházott Hapsite GC-MS készülékkel a KML-ADR-járművel szemben jelentős előnyökkel rendelkezik. A Hapsite GC-MS két analitikai módszert alkalmaz együttesen, a gázkromatográfiát (GC) és a tömegspektrometriát (MS). Ezzel a módszerrel a bomlás nélkül elpárologtatható szerves illékony anyagok vizsgálhatóak, továbbá a módszer gázfázisú elegy komponenseinek szétválasztására, azonosítására és kvantitatív meghatározására alkalmazható. [6]

A mentesítési képességet tekintve a nagyfelépítményes KML-gépjármű a KML-ADR-egységgel szemben alkalmas szennyezett helyiségek belső tereinek, valamint személyek

kisebb csoportjának (maximum 30 fő) részleges mentesítésére, továbbá a mentesítési folyamat során a környezetbe jutó szennyező anyagok felfogására és összegyűjtésére.

A fentiek alapján látható, hogy minden KML alkalmas biológiai veszélyeztetést okozó, ezen belül anthraxgyanús küldemények azonosítására. A következőkben részletesen bemutatjuk a KML azon képességeit, amelyek alkalmassá teszik az egységet a „fehér poros” küldemények által okozott komplex veszélyeztetés kizárására irányuló felderítési feladat végrehajtására.

Az ionizáló sugárzás felderítése

Az ismeretlen küldemény sugárzóanyag-tartalmának vizsgálata a KML által végzett felderítés első lépése. Amennyiben a küldemény valóban sugárzó, akkor a KML a sugárveszélyes területen való felderítés szabályai szerint jár el, illetve semmiféle egyéb mérést/mintavételt nem hajt végre a szaktechnikai eszközök és a beavatkozó állomány felesleges sugárszennyezésének elkerülése érdekében. Az ionizáló sugárzás jelenlétének ellenőrzésére a KML állománya az IH-95, az UMO és az Autocont típusú műszereket alkalmazhatja. A radiológiai veszély kizárása leggyakrabban az IH-95 sugárszint- és sugárszennyezettség-mérő műszerrel történik.

A műszer két különböző mérési funkciót valósít meg: hordtáskájában doziméterként, abból kivéve sugárszennyezettség-mérőként működik. A műszer hangjelzéssel figyelmeztet, ha a sugárzási szint átlépi a beállított riasztási szintek bármelyikét, emellett megjeleníti az aktuális mérési eredményeket a kijelzőjén. Rutinszerű környezetellenőrzésre és baleseti helyszín monitorozására egyaránt használható.

3. kép: IH-95 sugárszint- és sugárszennyezettség-mérő műszer (forrás: www.gammatech.hu)

A biológiai veszély felderítése

Az ismeretlen anyagot tartalmazó küldemény esetében a biológiai veszély kizárása a KML által végzett felderítés második lépése. A KML állománya az Advnt Biotechnologies által kifejlesztett Pro Strips tesztsík segítségével, kis mennyiségű mintából egy időben öt biológiai ágens (anthrax, ricin toxin, botulinum toxin, Y. pestis, Staphylococcus enterotoxin B) kimutatására képes.

4. kép: ProStrips tesztsík eredménye (forrás: Prostríps használati utasítás) [7]

A tesztsíkon rendkívül érzékeny, pontos és kiváló detektálási képességű, antitest alapú folyamat zajlik. Nincs keresztreakció a hasonló baktériumtörzsekkel és a háztartásban használatos „fehér porokkal”. [5]

Az eredmény értelmezése a következők szerint történik: *Pozitív* (csík látható a „Control” és a „Test” pozícióban); *Gyenge pozitív* (a „Test” pozícióban halványabb csík látható); *Negatív* (csak a „Control” pozícióban látható csík); *Érvénytelen* (csak a „Test” pozícióban látható vagy egyik pozícióban sem látható csík).

A vegyi anyagok azonosítása

A KML által végzett felderítés harmadik lépése az ismeretlen anyagot tartalmazó küldemény esetében a vegyi veszélyeztetés kizárása, egyben az ismeretlen anyag azonosítása. A KML állománya a FirstDefender eszköz alkalmazásával képes az ismeretlen szilárd és folyékony vegyi anyagok azonosítására (beleértve a robbanóanyagokat, mérgező ipari vegyi anyagokat, vegyi fegyvereket, kábítószereket, prekursorokat, „fehér porokat”). Az eszköz rendelkezik az átlátszó edénnyel való mintafelvétel lehetőségével, így elkerülhető az anyaggal való közvetlen érintkezés. Az eszköz működése a Raman-spektroszkópia elvén alapul, azaz lézerefényt bocsát az anyagon keresztül, és annak szóródását spektroszkópiai módszerrel elemzi, ezáltal alkalmas molekulaszervezetek meghatározására.

A „fehér poros” küldeményekkel kapcsolatos téves riasztások magas száma miatt – az országos iparbiztonsági főfelügyelő utasításának megfelelően – minden KML állománya felprogramozta a FirstDefender készülékét a köznapi használatban leggyakrabban előforduló „fehér porokkal” (porcukor, sebhintőpor, szaharin, mosópor, mosósóda, sütőpor, szódadikarbóna, keményítő, babahintőpor, magnéziumpor, különböző lisztek, krétapor, szőlőcukor, só, gipsz, mész, szemhéjpúder, tejpor). A készülék ezáltal a könyvtárstruktúrájában lévő, felvitt anyagokból nagyobb valószínűséggel tudja azonosítani az ismeretlen porszerű anyagokat.

5. kép: FirstDefender eszköz helyszíni alkalmazása (forrás: BM OKF)

A robbanásveszélyes gyanús küldemények előzetes azonosítása

A „fehér poros” küldemények esetében a robbanóanyag jelenlétének kizárására vonatkozó vizsgálatok elvégzése a rendőrség hatáskörébe tartozik, azonban tekintettel arra, hogy a KML sok esetben hamarabb kiérkezik a kárhelyszínre, a vizuális felderítés és a biztonságos beavatkozás elősegítésére a Készenléti Rendőrség készített egy segédletet a levélbombák jellemző tulajdonságairól. A KML állománya ezáltal képes a robbanásveszélyes gyanús küldemények előzetes azonosítására. Amennyiben a csomag a segédletben feltüntetett ismérvek közül legalább 3 feltételnek megfelel, úgy kezdeményezni kell a Készenléti Rendőrség Tűzserész Szolgálat szakembereinek helyszínre rendelését.

A KML állománya tehát nem rendelkezik a robbanótestek kizárásához szükséges technikai eszközökkel és szaktudással, kizárólag az ebből a szempontból gyanús küldemények előzetes azonosítását tudja elvégezni.

A „fehér poros” küldeménnyel kapcsolatos beavatkozások elemzése eredményeként levonható tapasztalatok

A „fehér poros” küldeménnyel kapcsolatos műveleti tapasztalatok bemutatása

Az alábbiakban a szerzők bemutatják a „fehér poros” küldeménnyel kapcsolatos műveletek során az érintett társzervek együttműködésének szükségességét, a KML képességeinek döntő szerepét a közbiztonságot veszélyeztető helyzet megoldásában, ugyanakkor rávilágítanak az együttműködés egyes részleteinek további fejlesztésének szükségességére.

Az érintett szervek feladatai: rendőrség

A rendőrség a szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet és más, irányadó jogszabályok és közjogi szervezetszabályozó eszközök rendelkezéseinek megfelelően jár el.

A rendőrség területileg illetékes szerveinek főbb feladatai bejelentés esetén:

- a veszély elhárításáért felelős hatóság vagy más szerv haladéktalan értesítése,
- az esemény jellegétől függően tájékozódás és részvétel a veszély elhárításában,
- a helyszínen a bioterror-cselekmény kriminális jeleinek értékelése,
- az életmentésről és az elsősegélynyújtásról való gondoskodás,
- a vagyonmentés és a további károk megelőzése,
- a közrendet zavaró cselekmények megszüntetése, az illetéktelenek távoltartása, a közúti forgalom esetleges elterelése, szükség esetén a személyek elszállítása, az állatok elterelése,
- a helyszín lezárása, biztosítása, annak megakadályozása, hogy oda illetéktelen személyek belépjenek, esetlegesen a helyszínt megváltoztassák vagy magukat a bejelentés alapján valószínűsíthető veszélyhelyzetnek kitegyék,
- a robbanóanyag kizárása érdekében végzett tűzszerészeti tevékenység,
- a nyombiztosítás és nyomozati munkavégzés.

Az érintett szervek feladatai: katasztrófavédelem

A katasztrófavédelem jogszabályban meghatározott, a lakosság életének és egészségének védelmével kapcsolatos feladatainak magas szintű ellátása érdekében a KML-egységek az ún. „fehér poros” küldemények azonosítását is ellátják.

A KML a helyszínen teljes körű (vegyi, biológiai, radiológiai) felderítést végez, azonosítja az anyagot, pozitív minta esetén megkezdi a lakosságvédelmi intézkedéseket. Amennyiben a KML biológiai anyagokra vonatkozó mérései pozitív vagy fals pozitív eredményt adnak, úgy a katasztrófavédelem az ÁNTSZ OTH Központi Ügyeletét értesíti. A nem egyértelműen beazonosított anyagokat a KML pozitív mintának tekinti, és a fentiek szerint jár el. Negatív minta esetén további intézkedésre nincsen szükség, a veszélyes anyagnak nem minősülő mintát megsemmisítik.

A KML a biológiai felderítéshez rendszeresített eszközeit alkalmazza (FirstDefender, ProStrips gyorsteszt és Biosensor-2200R).

A felderítési és szükség szerint a mentesítési feladat végrehajtását követően a katasztrófavédelem felügyeleti jogkörében eljárva, a körülmények kivizsgálása érdekében káreseti helyszíni szemlét folytat le az érintett társszervek bevonásával.

Az érintett szervek feladatai: népegészségügyi szakigazgatási szerv

A biológiai veszély kizárására irányuló gyorstesztek pozitív eredménye esetén megkezdődnek a jogszabályokban előírt járványügyi védekezési feladatok: ezeket az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Országos Tisztifőorvosi Hivatal, az Országos Epidemiológiai Központ és a Megyei/Fővárosi Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve a vonatkozó jogszabályokban előírtaknak megfelelő irányítási rendben, külön tervek szerint végzik.

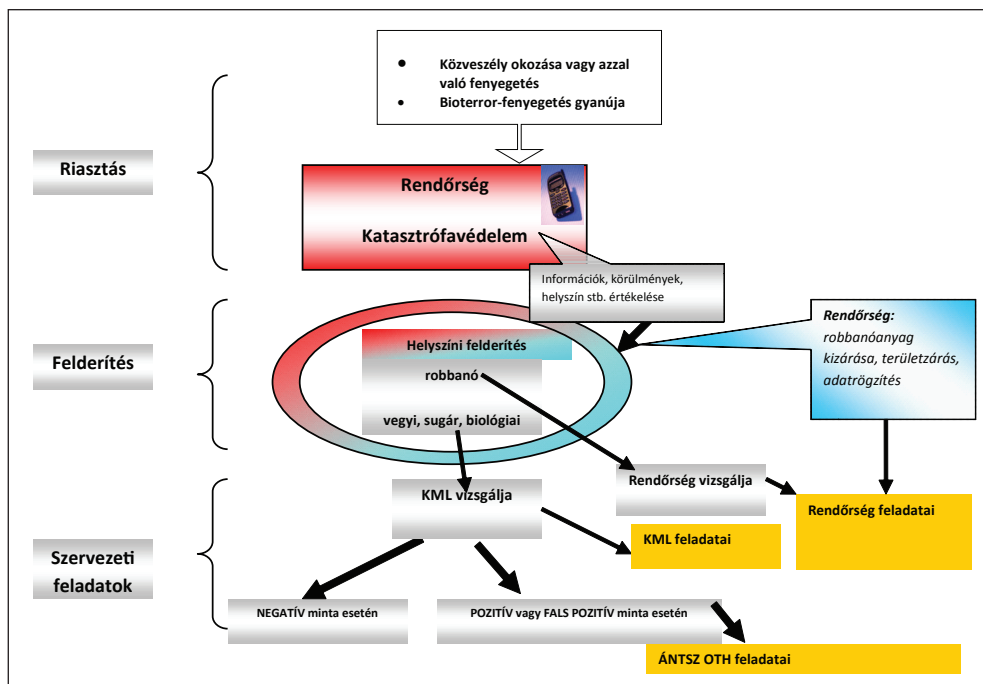
Minden esetben az ÁNTSZ OTH felelősségi körébe tartozó feladat az Országos Epidemiológiai Központ (OEK) készenlétesének értesítése, aki a hatósági munka segítése céljából kirendel egy helyszíni vizsgáló csoportot, illetve működésbe helyezi az OEK laboratóriumát. Az ÁNTSZ OTH átveszi a katasztrófavédelemtől a mintát, és azt az OEK laboratóriumba biztonságosan beszállítja, elemzi, egyúttal értesíti a területileg illetékes I. fokú járványügyi hatóságot (MKH NSzSz). Kiemelt objektumok esetében negatív eredmény esetében is szükségesek lehetnek további vizsgálatok.

A társszervek együttműködésének szabályozása

Az előzőek alapján elmondható, hogy a különböző veszélyes anyagokkal, veszélyes biológiai ágensekkel elkövetett közveszély okozásával vagy azzal való fenyegetéssel kapcsolatos káresemények felszámolása több szervezet együttes intézkedését igényli. A művelet kezdetekor minden típusú (vegyi, biológiai, sugárzó, robbanó) veszélyeztetést fel kell tételni, és mindegyik ellen megfelelő módon védekezni kell. Ezen tényezők miatt a „fehér

poros” küldemények egységes kezelése érdekében a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, az Országos Rendőr-főkapitányság és az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Országos Tisztifőorvosi Hivatal együttműködésének szabályozása vált szükségessé.

Az érintett társszervek együttműködési feladatait a „fehér poros” küldemények kezelésére 2013-ban kiadott háromoldalú megállapodás tartalmazza. Az eljárási rend értelmében a feladatok végrehajtása az alábbiak szerint történik.

2. ábra: Eljárási rend „fehér poros” küldemények kezelésére [8]

A „fehér poros” küldemények kezelésének tapasztalatai

Néhány esetben előfordult, hogy a veszélyeztetett területnek a KML részére történő átadásakor a rendőrség kérte a biológiai veszély kizárását, ezzel szemben a katasztrófavédelmi szakemberek a robbanásveszély kizárását tartották elsődlegesnek.

Probléma volt, hogy a robbanásveszély kizárása során, a rendőrségi bombakutató kutya pozitív jele esetén – tekintettel arra, hogy az ismeretlen anyagot tartalmazó küldemény jelenlétéből eredő biológiai veszélyeztetés kizárása még nem történt meg – a kutyát és vezetőjét karanténba kell helyezni a biológiai veszély kizárásáig. Az ismételt vizsgálat esetében a kontrollkutyára és vezetőjére ugyanezen feltételek alkalmazandók.

A műveletek elemzéséből látható, hogy a feltételezhető veszélyek azonosítása, illetve kizárása gyakran meglehetősen hosszú időt vesz igénybe, amit főként a robbanásveszély kizárására megfelelő szaktudással rendelkező Készenléti Rendőrség tűzszerészeinek helyszínre érkezési ideje okozott. A KML állománya a Készenléti Rendőrség szakembereinek kiérkezéséig és a robbanásveszély kizárásáig a helyszínen tartózkodik, felkészül a radiológiai, vegyi, biológiai felderítés elvégzésére, azonban érdemi beavatkozást nem tud végezni. Ezen idő alatt a KML működési területének védelme nem teljes értékű, mivel a KML szomszédos megyéből, egy másik káreseményhez riasztása jelentősen növeli a vonulási időt.

A robbanásveszély kizárása során kihívást jelen továbbá, hogy a bombakutató kutya többféle vegyületre is adhat pozitív jelet, ilyenek például a háztartásban használatos tisztítószerek, a férfi és női illatszerek, a növényápoláshoz használt tápoldatok, amelyek a műveletek helyszínén gyakran jelen voltak. A kutya által adott pozitív jel valóság tartalmának kivizsgálását kizárólag a Készenléti Rendőrség tűzszerészei végezhetik el.

A rendőrség bombakutatóinak és tűzszerészeinek megfelelő szaktudás és eszközök állnak rendelkezésére a robbanóanyagok azonosításához, azonban nem rendelkeznek radiológiai, biológiai és vegyi veszélyeztetést okozó anyagokkal szemben megfelelő védelmet biztosító egyéni védőfelszereléssel.

A fentiek tükrében megállapítható, hogy az ismeretlen anyagot tartalmazó küldemények által okozott veszélyeztetés komplexitása miatt indokolt a felderítés során közreműködő társszervek együttműködésének további összehangolása.

Konkrét ajánlások megfogalmazása

A „fehér poros” küldeményekről érkező állampolgári bejelentések esetén megoldást jelenthet a rendőrség kutyás bombakutató állományának azonnali és automatikus riasztása, hogy minimalizálják a robbanóanyagok kizárására irányuló vizsgálatok idejét.

Megfontolandó a városi vagy a megyei bombakutató állomány továbbképzése és ellátása a „fehér poros” küldeményekhez kapcsolódó robbanásveszély azonosítását lehetővé tevő egyéb szaktechnikai eszközökkel (például a gyújtó- és indító szerkezetek azonosítását a küldemény átvilágításával lehetővé tevő eszközzel).

A helyszínen az elsődleges feladat a robbanásveszély kizárása, mivel egy esetleges le-
vélbomba a küldeményt felbontó személy megölésére is képes lehet. [2] A KML állományának az RBV-veszély kizárása érdekében közvetlen érintkezésbe kell kerülnie a vizsgált anyaggal, ami számos esetben kizárólag a küldemény felbontásával válik lehetővé.

Megfontolandó az érintett társszervek együttműködését szabályozó eljárási rendben az egyes meghatározó veszélyek kizárásának sorrendjét egyértelműen szabályozni a következők szerint:

1. robbanótest vagy robbanóanyag jelenlétéből eredő veszély,
2. ionizáló sugárzás jelenlétéből eredő veszély,
3. biológiai ágens jelenlétéből eredő veszély,
4. vegyi anyag jelenlétéből eredő veszély.

Megoldást jelenthet a „fehér poros” küldeményekkel kapcsolatos felderítés elvégzésekor közreműködő rendőri állománynak a megfelelő egyéni védőeszközök (Tychem F vagy F2 típusú védőruha a szükséges kiegészítőkkel: lábzsák, álarc, szűrőbetét, kesztyű) biztosítása. Különösen abban az esetben van jelentősége a védőeszközök biztosításának a felderítés során, ha a küldeményt valamilyen okból megbontották, és a helyiség feltételezhetően szennyeződhetett az ismeretlen anyaggal.

A KML szakfeladatainak ellátásához elengedhetetlen a katasztrófavédelmi, azon belül az iparbiztonsági felsőfokú képzés fejlesztése és továbbfejlesztése. Ezen képzés Magyarországon a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen folyik. [10] [11]

Összegzés

„A tévedések, hibák minimalizálása érdekében kiemelt fontosságú a szakmai protokollok szigorú betartása és a legújabb tudományos eredmények megfelelő alkalmazása.” [9] Összességében megállapítható, hogy a KML állománya – az említett magas szakmai szintű felderítő képességeinek köszönhetően – szinte önállóan képes a „fehér poros” küldeményekkel kapcsolatos műveletek során a feltételezhető veszélyek azonosítására, illetve kizárására. Ez a képesség alkalmassá teszi a KML-eket az ilyen típusú, a közbiztonságot fokozottan veszélyeztető helyzetek megoldására, ezáltal kiemeli e különleges rendeltetésű egységet a katasztrófavédelem szervezetéből.

Megállapítható továbbá, hogy a különböző hatáskörű szervek együttműködésének pontos szabályozása nagy bázisú szaktudás integrálását teszi lehetővé a helyszínen, ami alapvető garanciája a műveletek eredményes végrehajtásának. Fontos szempont azonban az együttesen beavatkozó állomány személyi védelmi szintjének összehangolása, a beavatkozások sikerének biztosítása a személyi veszteségek elkerülésére.

Irodalomjegyzék

[1] Muhoray Árpád: A Katasztrófavédelem aktuális feladatai. 2012. http://mht.eu/2012/2012_elektronikus/2012_e_Muhoray_Arpád.pdf [2] Kovács Zoltán: Az improvizált robbanóeszközök főbb típusai. <i>Műszaki Katonai Közlöny</i>, 2012. XXII. évfolyam, II. szám. [3] Pellérdi Rezső: Az ABV védelem kihívásai hábo-	rús és békeműveletekben. Doktori (PhD) értekezés, 2007. [4] 47/2014. Főigazgatói Intézkedés a Katasztrófavédelmi Műveleti Szolgálat, a Katasztrófavédelmi Mobil Labor, valamint a Katasztrófavédelmi Sugárfelderítő Egység tevékenységének szabályozásáról.

- [5] Katasztrófavédelmi Mobil Laborok. Szent Flórián Önkéntes-tűzoltó Portál, www.szentflorian.hu/?pageid=katved_kml&menuid=katved
- [6] Munkautasítás a Hapsite GC-MS rendszer alkalmazására (forrás: Respirátor Zrt.).
- [7] Pro Strips gyorsteszt használati utasítása.
- [8] Az Országos Iparbiztonsági Főfelügyelő 1/2013. számú szakmai állásfoglalása a Katasztrófavédelmi Mobil Labor „fehér poros” küldemények kezelésével kapcsolatos feladatairól.
- [9] Mágori Krisztina – Muhoray Árpád: DVI-team szervezésének lehetőségei a katasztrófavédelem keretei között. *Belügyi Szemle*, 60. évf. 4. sz., 2013, 100–107. o.
- [10] János Bleszity – Lajos Kátai-Urbán – Zoltán Grósz: Disaster Management in Higher Education in Hungary. *Administrativa un kriminala justicija – Latvijas policijas akademijas teoretiski praktisks zurnals*, 67: (2) pp. 66–70.
- [11] Bleszity János – Kátai-Urbán Lajos: Подготовка специалистов в области промышленной безопасности в Венгрии. *Pozhary i chrezvychajnye situacii: predotvrashenie likvidacia* 11: (2) pp. 53–58.

Evaluation of the Operation Experience of Disaster Management Laboratories

HOFFMANN IMRE – KOVÁCS BALÁZS – VASS GYULA

In the article the authors review the capabilities, operation, the regulation of the Disaster Management Mobil Laboratories, examining in particular the special procedural and task system in connection with the so-called “white powder” items that require the involvement of professionals from several partner organizations. Through case studies of interventions the authors draw conclusions and make innovative proposals.

Keywords: Disaster Management Mobil Laboratories, KML, white powder, anthrax, industrial safety